

MURALS PER

A LA PAU

T-CUA

T-CUA, Tutories Culturals i Artístiques SL

Taller Escolar

Dossier de l'Educador

CRÈDITS

T-CUA

Direcció

Francesc-Xavier Mingorance i Ricart

ELS DOSSIERS DE L'INFORMADOR

Coordinació, disseny, redacció i recopilació de continguts (T-CUA)

Francesc-Xavier Mingorance i Ricart

Continguts

Per a la realització d'aquest guió han estat fonamentals el textos del dossier de la exposició de la comissària de la mateixa, Mònica Blasco, que es reproduïxen en aquest dossier.

Aquest dossier pot ser reforçat amb sessions formatives dels educadors/es a l'inici de cada exposició.

1. PRESENTACIÓ DE L'ACTIVITAT

Objectius

- Conscienciar els alumnes davant la necessitat de fomentar els valors de la pau, la solidaritat i el compromís davant els conflictes armats
- Introducció a la figura de Picasso
- Reflexionar sobre el passat del nostre país i del segle XX europeu
- Relacionar la figura de Picasso amb el compromís pacifista
- Fomentar el treball en equip i la necessitat de treballar en comú per a la pau
- Remarcar la importància del món de les arts plàstiques dins el marc de la concòrdia mundial i com a consciència universal

Conceptes

- Els conflictes armats i el paper dels intel·lectuals
- La Guerra Civil espanyola i el que va suposar per a tota una generació d'artistes
- La creació plàstica d'un mural amb missatge pacifista
- La importància de transmetre una idea positiva (SI a la Pau), davant una negativa (NO a la guerra)

Procediments

- Visita comentada a l'exposició
- Presentació dels materials i del mètode treball
- Creació dels grups de treball
- Procés creatiu per part dels alumnes

**Actituds, valors i
normes**

- Inquietud per escoltar i entendre
- Responsabilitat en la utilització correcta de les eines i materials
- Sensibilització vers el món de la creació plàstica
- Valoració i respecte vers les persones, les seves obres i les manifestacions literàries i artístiques
- Respecte a les opinions i accions dels altres membres de grup participants en l'activitat
- Valoració del compromís individual davant la societat i la necessitat de mantenir la pau

Metodologia de treball

- El taller *Murals per a la pau* pretén engrescar la mainada en la creació plàstica, en el treball de grup i en la lluita individual i col·lectiva per la pau mundial

1. Introducció a la figura de Pablo Picasso, la Guerra Civil i el procés creatiu de *El Guernika*: breu recorregut per la vida i obra del pintor a partir d'una breu visita a les sales de l'exposició.

Aquesta ha de ser una visita molt breu on cal deixar clar que en Pablo Ruiz Picasso era un pintor i intel·lectual molt important, que tan aviat era criticat pel seu fort caràcter, com era capaç de transmetre la seva frustració, el seu esglai i la seva indignació davant la barbàrie bèl·lica i l'extermini d'un poble. Pablo Ruiz Picasso, va canviar radicalment el plantejament de la seva obra per al Pavelló de la República Espanyola, arrel del bombardeig sistemàtic de la població de Guernika. Va fer servir, durant dècades, el seu mural com a denúncia del sistema polític dictatorial que va fer possible el genocidi i que va arrasar la població. Cal posar-hi l'accent en els valors humans de la figura de Picasso, el seu compromís amb la democràcia, la seva fidelitat a unes idees i a un poble; la seva voluntat inequívoca que el país recuperés les seves llibertats; la seva condemna inquebrantable de la dictadura i la violència. Només entenen aquest bagatge, hom pot entendre el procés creatiu del *Guernika* i hom pot plantejar-se la creació d'un mural que faci una relectura del que ens proposava Picasso en la seva obra.

Per aquest apartat és indispensable l'utilització del dossier de la visita elaborat per la comissària de l'exposició Mònica Blasco.

2. Un cop a la sala del taller (es recomana que no sigui la mateixa que la de l'exposició), es plantejarà l'activitat.

Crearem grups de 5 o 6 alumnes que procediran a la creació d'un mural partint d'unes premises bàsiques relacionades amb Picasso i la seva obra

- Utilització de pinzells de diverses mides i formes
 - Utilització únicament dels colors blanc i negre, per fomentar la capacitat expressiva dels alumnes només amb aquests dos colors.
 - Possibilitat d'emprar reproduccions d'alguns esbossos de Picasso per a la seva obra, per fer un collage o fer una versió personalitzada dels mateixos
 - Fer una nova lectura de tots aquests elements, pròpia i actual, sempre però en favor de la Pau
3. Un cop acabats els murals (cinc per grup), els alumnes votaran individualment, i de forma secreta, quin dels murals és el millor de tots.

Activats després del taller

Es poden contemplar diverses accions un cop enllestida l'activitat.

1. Exposició de les obres al centre escolar
2. Exposició de les obres seleccionades en un espai annex a l'exposició al museu o institució cultural que hagi acollit temporalment l'exposició
3. Exposició itinerant de les millors obres seleccionades pels alumnes de cada centre, per les escoles que hagin fet aquesta activitat. S'hauria de coordinar des de la pròpia Oficina del Patrimoni Cultural. Aquesta itinerància implicarà els centres escolars que hagin pres part de l'activitat, tot i que es podrà plantejar la seva mostra en altres entitats.

- Durada**
- L'activitat es realitzarà en 2 hores, distribuïdes de la següent manera:
 - 30' dedicats a la visita dinamitzada per les sales d'exposició
 - 1,30 per al procès creatiu del mural
- Adreçat a**
- 3r Cicle de Primària, ESO i Batxillerat (Tot i que es pot adaptar fàcilment a alumnes de cicles inferiors)
- Material**
- Taules de treball per a grups de 5/6 alumnes.
 - Paper d'embalatge com a suport on realitzar el mural
 - Pintura de tèmpera a l'aigua de colors blanc i negre
 - Pinzells
 - Llapis de carbonet i gomes d'esborrat
 - Plats de plàstic o paletes de pintor per elaborar les barreges de color
 - Reproduccions d'esbosos del Guernika en suport paper b/n
 - Tissores
 - Pega de barra
 - Fulls DIN A4
 - Urna (es pot reaprofitar una caixa de cartró per a paper DIN A4
 - Pissarra (per a guix o velleda) per fer el recompte de les votacions

GUIÓ DE L'EXPOSICIÓ

Picasso pinta el Gernika

Mònica BLASCO

EL PER QUÈ DE L'EXPOSICIÓ

OBJECTIUS

Any 2006:

- 70 anys de l'inici de la Guerra Civil espanyola
- 25 anys del retorn del Gernika a l'Estat Espanyol

Any 2007:

- 70 anys del bombardeig de la vila basca de Gernika i de la realització del Gernika. L'exposició és una iniciativa de la Fundació Palau, que té entre d'altres l'objectiu de difondre l'obra de Picasso, del qual té una remarcable col·lecció, essencialment de dibuixos i l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. En motiu d'aquestes commemoracions, els promotors de la mostra volen contribuir a la divulgació de l'obra més famosa de Picasso entre el públic general de Catalunya.

PLANTEJAMENT I ESTRUCTURA DE L'EXPOSICIÓ

- Exposició de petit format (100-125 m²), itinerant per diversos museus de la província de Barcelona durant uns 2 anys. S'inaugurarà a la seu de la Fundació Palau, a Caldes d'Estrac.
- Atesa la diversitat d'espais on serà instal·lada, des d'inici l'exposició es planteja amb una estructura modular, de manera que hi hagi uns mòduls troncats, "obligatoris", i uns mòduls complementaris, opcionals en funció de la disponibilitat d'espai, que són a més estructuralment i formalment molt més adaptables segons el lloc (espai de lectura, espai work in progress).
- Està adreçada al gran públic, per tant, al visitant no especialitzat. Ha de ser una exposició amb voluntat didàctica i divulgativa.

- Materials facsímils: Totes les peces són materials facsímils o reproduccions fotogràfiques; no hi ha cap peça original. Això comporta l'estalvi de riscos, facilita la llarga itinerància, minimitza costos d'assegurança i transport, facilita el manteniment.
- Per tal de donar varietat a l'exposició, en la qual de forma lògica predominarà el text, gravat o la fotografia, es proposa d'il·lustrar alguns aspectes del discurs amb objectes al·lusius als aspectes tractats: butaques, una bomba, una escala, etc. Són objectes que apareixen en algunes de les fotografies més significatives de l'exposició, i és com si els haguéssim extret del seu context de fa 70 anys i els portéssim a l'actualitat.

ÀMBITS TEMÀTICS

- 1.- Introducció
- 2.- El context de l'encàrrec del Gernika
 - 2.1 El Pavelló de la República a l'exposició universal de París
 - 2.2 Picasso, artista consagrat
 - 2.3 La guerra civil espanyola
- 3.- El bombardeig de Gernika
- 4.- El procés creatiu del Gernika
- 5.- El Gernika

INTRODUCCIÓ

Concepte: plafó introductori de presentació de l'exposició: el perquè de l'exposició, commemoracions, missió de la Fundació Palau. Situa el tema, emmarca la iniciativa, presenta l'exposició.

L'any 1937 Pablo Ruiz Picasso va pintar, sense ser-ne conscient, una de les obres d'art més rellevants de la història de la humanitat, i perdescomptat, la més representativa del segle XX: el Gernika. Per alguns, comparable a la Gioconda de Leonardo da Vinci.

Denúncia de la barbàrie de la guerra i símbol de la pau tot i representar un drama bèl·lic, el Gernika no ha deixat de perdre desgraciadament ni un gram de la seva vigència, des que va

ser concebut fins aquesta entrada de segle XXI. La força que transmet el quadre fa estremir a tot aquell que el contempla, de la mateixa manera que va fer estremir al món sencer a finals dels convulsos anys 30 i dècada dels 40.

Ara fa setanta anys que Picasso va pintar el Gernika, i n'ha fet 25 que va ser retornat a l'estat espanyol, el seu propietari, després que el país hagués recuperat les llibertats democràtiques, tal com Picasso ho va disposar.

En motiu de les esmentades commemoracions, doncs, els promotors d'aquesta mostra itinerant volen contribuir a la difusió del coneixement de l'obra a més famosa de Picasso entre el públic de Catalunya, tant des del punt de vista artístic i creatiu com des del punt de vista de la seva indeleble càrrega simbòlica.

L'ENCÀRREC DEL GERNIKA.

EL PAVELLÓ DE LA REPÚBLICA A L'EXPOSICIÓ UNIVERSAL DE PARÍS

Concepte: expressar succintament el context en el qual s'encarrega a Picasso la realització d'un mural pel Pavelló de la República. Hi ha tres conceptes bàsics que s'han de transmetre:

1- El Pavelló Espanyol a l'Exposició Universal de París. L'edifici, els artistes convidats, el sentit general de l'operació. Per què s'encarrega a Picasso la realització d'un gran mural.

2- Picasso consagrat. Context vital i artístic de l'artista a mitjan dècada dels anys 30. Picasso té 56 anys, està consagrat i reconegut internacionalment. Obres que pinta en aquesta època, dones, amics, etc.

3- la Guerra Civil espanyola (serveix al mateix temps d'introducció al'apartat següent). En quin punt està la guerra, la primera meitat de l'any 1937.

EL PAVELLÓ DE LA REPÚBLICA ESPANYOLA A L'EXPOSICIÓ DE PARÍS, ANY 1937

Al gener de 1937, en plena guerra civil per tant, Picasso va rebre l'encàrrec de participar amb un gran mural en el pavelló de la República a l'Exposition Internationale des Arts et Techniques dans la Vie Moderne, de París, dedicada a mostrar el disseny industrial més contemporani i els avenços tecnològics dels països participants.

L'exposició va inaugurar-se el 24 de maig amb només uns quants pavellons enllestits, i mica en mica s'anaren incorporant els diversos pavellons dels països participants, fins a un total de 42. El pavelló d'Espanya s'inaugurà el 12 de juliol de 1937.

El Pavelló de la República espanyola va ser una gran operació de propaganda internacional de la causa legítima republicana, amb l'objectiu de donar a conèixer la dramàtica situació de la república espanyola, en guerra i assetjada per un aixecament militar feixista.

José Gaos en va ser el comissari, i els arquitectes Josep Lluís Sert i José Lacasa dissenyaren per a l'ocasió un edifici racionalista de gran impacte. Pel que fa al contingut, es va centrar en art, com a testimoni de la preocupació cultural del govern republicà.

La modernitat i la innovació de l'espai, on l'arquitectura, el disseny i les arts conviuen i assolien un nivell global destacat, van ser decisives per l'èxit de l'operació. La participació d'un conjunt d'artistes de avantguarda de primera fila mundial va ser de capital importància.

Al costat del *Gernika*, s'hi va mostrar una tela de Joan Miró anomenada ***El segador***, l'escultura ***La Montserrat***, de Juli González, ubicada a l'exterior de l'edifici, i la ***Font de Mercuri***, d'Alexander Calder, situada just davant del mural de Picasso i que actualment està instal·lada a la Fundació Miró de Barcelona, entre d'altres.

PICASSO, CONSAGRAT

En la dècada dels anys trenta, Picasso era ja un artista consagrat, tal vegada l'artista viu més famós del món. Quan va pintar el Gernika tenia 56 anys i havia assolit de forma inigualable l'èxit artístic i material.

Des del punt de vista artístic, Picasso va experimentar en aquesta època un gir estètic per la influència del surrealisme, tot i que compaginava les seves obres de caire clàssic amb aquelles properes a aquest nou corrent.

Amb l'esclat de la guerra civil espanyola, el govern legítim d'Espanya va intentar promoure l'adhesió pública i manifesta de Picasso a la causa republicana, fins llavors poc significat políticament. La primera mesura en aquest sentit fou nomenar-lo director del Museu del Prado, càrrec que entusiàsticament acceptà però que en realitat no va poder exercir mai.

L'encàrrec del mural pel pavelló de la República respon també a aquesta voluntat de vincular el mundialment conegut artista a la causa democràtica d'Espanya.

Des del punt de vista personal, al 1935 s'havia produït el trencament definitiu del matrimoni de Picasso amb la ballarina Olga Koklova. La seva nova amant, la Marie-Thérèse Walter, aviat va veure com entrava en joc l'any 1936 una altra dona, Dora Maar, la fotògrafa i artista vinculada al moviment surrealista que poc després havia de testimoniar fotogràficament el procés creatiu del Gernika.

És sabuda la influència i presència de les dones lligades sentimentalment a Picasso en la seva obra, i en aquesta època les dues amants que simultàniament freqüentava són reiteradament retratades.

LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA (1936-1939)

Quan Picasso va rebre l'encàrrec de pintar un mural pel Pavelló de la República a l'exposició de París feia gairebé sis mesos que a Espanya estava en guerra a causa de l'aixecament militar comandat pel general Franco.

A principis de 1937 mig país es trobava ja sota el domini dels sublevats, que rebien l'ajut de la diligent l'aviació alemanya i de les tropes italianes. L'exèrcit republicà, en canvi, no comptava amb el concurs de cap exèrcit regular estranger, i tant sols va disposar del suport dels brigadistes internacionals, una tropa formada íntegrament per voluntaris, sovint poc o gens experimentats.

El govern de la República va acusar la inhibició i passivitat de les potències democràtiques del moment que, davant l'imparable ascens a Europa del nazisme –juntament amb el recel que despertava la dinàmica revolucionària a Espanya- van mostrar-se reticents a intervenir al costat del bàndol republicà.

Des de febrer de 1937 les tropes franquistes, amb la cooperació militar alemanya i italiana, van començar a assajar els bombardeigs i atacs sistemàtics contra la població civil. Barcelona, Màlaga i, sobretot, Durango i Gernika, en foren les primeres víctimes.

S'encetava així una luctuosa pràctica criminal, que per desgràcia es manté fins el present, consistent en convertir en objectiu militar la desprotegida població civil i, per tant, bombardejar-la indiscriminadament.

EL BOMBARDEIG DE GERNIKA

A finals del mes de març de 1937 les tropes sublevades van llançar-se sobre Biscaia amb l'objectiu de trencar l'anomenat "cinturó de ferro" que protegia Bilbao i sotmetre així tot el territori basc. En aquesta ofensiva del front nord s'emmarca el bombardeig aeri de les ciutats de Durango i de Gernika per la Legió Còndor, ambdues atacades amb uns plantejaments i objectius similars i amb uns mateixos resultats devastadors.

Gernika, el 26 d'abril de 1937. Dilluns, dia de mercat.

Després del nefast preludi de Durango, amb desenes de civils morts i molts ferits, la inquietud era palesa a la ciutat propera de Gernika. De fet, amb pocs dies s'havien construït diversos refugis antiaeris. Al voltant de les quatre de la tarda, i durant més de tres hores, els avions alemanys de la Legió Còndor i altres de les forces aèries italianes, sota comandament de l'exèrcit franquista sublevat, van bombardejar de forma planificada i sistemàtica la ciutat, van incendiar-la i van metrallar la gent que fugia i es trobava al descobert.

La ciutat va quedar absolutament devastada. Els càlculs actualment més acceptats parlen d'uns 250 morts i centenars de ferits.

Si bé no va ser el primer gran atac sobre població civil indefensa, el bombardeig de Gernika va tenir molt de ressò perquè va ser un atac d'una intensitat fins llavors desconeguda, i perquè el propòsit era produir la destrucció total de la ciutat. Gernika no era un objectiu estratègic ni militar a abatre.

La sistemàtica destrucció de la ciutat i la crueltat demostrades s'explica, entre d'altres motius, pel valor simbòlic de Gernika, en tant que emblema dels drets forals de Biscaia i del poble basc en general. A més en l'atac hi varen confluïr perversament el desig de Franco de precipitar i acabar la campanya del nord amb l'afany d'experimentar l'efecte psicològic que podia causar en un enfrontament bèl·lic el bombardeig i massacre de la població civil.

Cita 1

"Último aviso: he decido terminar la guerra en el Norte de España. Quienes no sean autores de asesinatos y depongan las armas o se entreguen serán respetados en vidas y haciendas. Si vuestra sumisión no es inmediata, arrasaré Vizcaya empezando por las industrias de guerra. Tengo medios sobrados para ello."

General Mola (octaveta llançada el 31 de març de 1937 des d'avions sobre diverses poblacions de Biscaia)

Cita 2

"Durante más de tres horas se sucedieron oleadas de bombardeos, bombardeos de aviones con bombas incendiarias y de aparatos sueltos que bajaban a unos doscientos metros de altura para ametrallar a las pobres gentes que huían despavoridas".

Alberto Onaindia, testimoni i víctima del bombardeig sobre Gernika.

Cita 3

"Era dia de mercat. Els infants jugaven a guerra. Les dones triaven les verdures, els ous, l'aviram, les patates. El repertori era una mica limitat, perquè era temps de guerra. Era dia de mercat. Dos quarts de cinc de la tarda. Els infants jugaven a guerra quan de sobte, del cel, d'on vénen, diuen, els àngels i els ocells, queia un xàfec de foc, el cel era l'infern, l'ordre s'havia capgirat. Tres hores com una eternitat i aquell joc s'extingia. Els infants ja no jugaven a guerra: la guerra els havia exterminat. Ara tothom pensava igual, perquè tots els cadàvers pensen el mateix. I així començava la gran eternitat.

Mil sis-cents cinquanta-quatre morts i vuit-cents vuitanta-nou ferits. Quina gesta, senyors, quina gesta! Que el món prengui model, ja sap el que l'espera. ¿No habitaven als Andes els còndors? ¿Per què escullen aquestes contrades? I l'arbre allí, al bell mig, també nafrat, però dempeus. I encara no ressuscitat!"

Josep Palau i Fabre. Homenatge a Picasso. Recitatiu. 1971

Cita 4

"Salir del refugio y ver aquello fue horrible. Todo el ferial ardiendo, todo era incendio. Todos temblando. ¡Cómo nos íbamos a imaginar que iba a suceder eso! ¡Todo un pueblo quemándose! ¡Ni hablábamos del susto que teníamos!"

Memoria colectiva del bombardeo.

Cita 5

"Ante Dios y ante la Historia, que a todos nos ha de juzgar, afirmo que durante tres horas y media los aviones alemanes bombardearon con saña desconocida a la población civil indefensa de la histórica villa de Gernika reduciéndola a cenizas, persiguiendo con el fuego de ametralladora a mujeres y niños, que han perecido en gran número, huyendo los demás alocados por el terror".

José Antonio Aguirre, President del Govern Basc, 1937.

Cita 6

“Cuando pasó el bombardeo, la gente salió de sus refugios. Nadie lloraba. Sus rostros mostraban asombro. Ninguno de nosotros podía comprender lo que veía. Al ponerse el sol, aún no podía verse más allá de los 500 metros. Por todas partes causaban estragos las llamas y ascendía un pesado humo negro.”

Alberto Onaindia, testimoni i víctima del bombardeig sobre Gernika.

Audiovisual

Audiovisual sobre el bombardeig de Gernika. Recercar materials filmics al Centre de Documentació del Museo de la Paz de Gernika. Es poden utilitzar també algunes de les fotografies que existeixen de la ciutat destruïda i de les víctimes que patiren el bombardeig. L'àudio és molt important perquè serà part de l'àudio general d'aquella àrea de l'exposició: peça sonora amb repic de campanes, sirena de bombardeig, xiulet de bombes, soroll d'explosions, crits i confusió. Es barrejarà amb la locució amenaçadora del General Mola.

EL PROCÉS CREATIU DEL GERNIKA

Concepte: presentar el bombardeig de Gernika com el detonant del procés creatiu que inicia Picasso per pintar el mural homònim. Es desencadena la fúria creativa de Picasso, estimulada per la indignació, el rebuig i el desig de denúncia de l'artista. Picasso es posiciona manifestament a favor de la causa republicana.

PICASSO PINTA EL GERNIKA

A partir del dia 27 d'abril els principals diaris internacionals es feien ressò del succeït a Gernika i dedicaven les portades i amplis espais a la notícia. La commoció de l'opinió pública

internacional per la devastació i massacre de la ciutat basca va ser molt gran, com va ser també la de Picasso.

La gran indignació va detonar en l'artista un procés de creació vertiginosa que l'abocà a treballar febrilment en la realització de diversos esbossos, proves i apunts al mateix temps que pintava sobre la tela. El resultat d'aquest procés és el Gernika i les fotografies de Dora Maar, llavors la nova amant de Picasso, l'il·lustren i testimonien.

Picasso va tardar molt en decidir-se a l'hora de satisfer l'encàrrec rebut pel mural del Pavelló de la República a l'exposició de París. De fet, però, en els dos aiguaforts titulats Sueño y mentira de Franco, relaitzats al gener de 1937, ja s'albiren alguns dels temes i elements iconogràfics que després es recullen al Gernika.

Per tant, encara que des de gener del 1937 rumiava sobre el tema, no començà a fer dibuixos preparatoris pel Gernika fins l'1 de maig de 1937, és a dir, 5 dies després de conèixer l'atroç atac a la ciutat basca, i va acabar el mural del 4 de juny de 1937. En poc més d'un mes, per tant, Picasso va pintar la seva obra més famosa.

Cita 1

"En el mural que estoy trabajando y que llamaré Gernika... expreso mi execración de la casta que ha hundido España en un océano de dolor y muerte".

Pablo Picasso

DORA MAAR, LA FOTÒGRAFA DEL GERNIKA

Quan Picasso va conèixer Dora Maar (Henriette Theodora Markovitch, 1907-1997), ja era una reconeguda fotògrafa i pintora vinculada al moviment surrealista, amiga d'André Breton i Paul Éluard entre d'altres, i formada en la fotografia per Brassai i Man Ray.

Dora Maar va rebre l'encàrrec de Christian Zervos de fotografiar tota la realització del Gernika per a la revista Cahiers d'Art, que va ser publicat en el vol. 12 de maig-juny de 1937. Va immortalitzar diversos estadis del gran mural així com el pintor en plena feina, que treballava passionalment en el taller de la Rue des Grands Agustins. Es tracta del primer reportatge fotogràfic de la història de la pintura sobre una obra en curs d'execució.

El primer estadi és datat l'11 de maig de 1937 i se succeeixen diversos estadis més fins el 4 de juny, data en què Picasso considera acabada l'obra. La realització del mural, per tant, corre paral·lela a la realització dels esbossos i apunts preparatoris.

EL GERNIKA

Concepte: mostrar el Gernika, com a resultat de tot el procés creatiu presentat en els apartats anteriors.

La gestació del mite i les exposicions posteriors del mural arreu del món.

Quan el Gernika va ser instal·lat en el Pavelló Espanyol a l'exposició de París les reaccions foren més aviat tèmies i poc entusiastes, tant del públic general que visitava l'exposició, dels mateixos responsables polítics de la República espanyola, i de la premsa en general, que se'n feu poc ressò. La inauguració tardana del pavelló espanyol hi va contribuir, però també la creixent reticència i temor que suscitava el conflicte bèl·lic espanyol en una Europa tensionada políticament per l'ascens del feixisme i del nazisme. D'altra banda, gran part de la intel·lectualitat d'esquerres europees dels anys trenta era clarament hostil a qualsevol creació vanguardista, de manera que l'obra va ser desqualificada també des d'aquests sectors.

La llegenda del Gernika es va anar forjant temps després per la força dels esdeveniments. El final de la guerra civil espanyola i la consegüent dictadura de Franco, la Segona Guerra Mundial i l'ascens dels totalitarismes a Europa varen anar modelant la mitificació del mural com a símbol de la democràcia enfront el feixisme, com a denúncia dels horrors de la guerra i, per contraposició, com a un reclam de la pau.

Durant 20 anys el Gernika va viatjar arreu del món i va ser exposat en quasi 40 ciutats diferents, fins que l'any 1958 Picasso va decidir instal·lar-lo provisionalment al MOMA de Nova York, a causa del mal estat de conservació que presentava. El destí definitiu del Gernika, per expressa voluntat de Picasso, havia de ser l'estat espanyol, una vegada hagués recuperat les llibertats democràtiques. L'any 1981, finalment, el Gernika, acompanyat per la sèrie de dibuixos i esbossos preparatoris, va arribar a Madrid i es va instal·lar al Casón del Buen Retiro, dependència del Museu del Prado. Des de 1992 s'exposa al Museo Centro de Arte Reina Sofía.

Quan fou presentat en el pavelló espanyol de l'exposició de París al 1937, però, el quadre va ser acollit amb certa fredor i desconcert. La fama del Gernika es va anar forjant anys després per la força dels esdeveniments

"No, la pintura no s'ha fet per decorar les cases. És un instrument de guerra ofensiva i defensiva contra l'enemic".

Pablo Picasso, 1944.

Pablo Ruiz Picasso

BIOGRAFIA / CRONOLOGIA

- 1881** El 25 d'octubre neix a Màlaga. Els seus pares eren José Ruiz Blasco, pintor i Maria Picasso. El seu pare era professor de l'Escuela de Bellas Artes de San Telmo i conservador del Museo Municipal
- 1891-1895** El seu pare és nomenat professor de l'Escuela de Bellas Arte da Guarda. Picasso inicia la seva formació en aquest centre el 1892
- 1895** La família es trasllada a Barcelona, on Picasso ingressarà a l'Escola de Belles Arts de la Llotja, on romandrà dos anys
- 1896** Presenta el quadre *Primera comunió*, aconsellat pel seu pare, a la III Exposició de Belles Arts i Indústries Artístiques de Barcelona
Passa l'estiu a Màlaga
- 1897** També sota la tutela del seu pare, presenta el quadre *Ciència i caritat* a la "Exposición General de Bellas Artes de Madrid"
Aconsellat pel seu pare s'inscriu a la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando
- 1898** Malalt d'escarlatina, es veu obligat a retornar a Barcelona
Passa l'estiu a Horta de Sant Joan (Terra Alta), convidat per Manuel Pallarès
- 1899** Es converteix en asidu de la cerveseria Els Quatre Gats. Participa a les tertúlies de Carles Casagemas, Jaume Sabartés, els germans Reventós, els germans Soto, etc..
Comparteix estudi amb Santiago Cardona, que també frequenta Els Quatre Gats

- 1900** Participa en el concurs de cartells de Carnaval i comparteix estudi amb el seu gran amic Carles Casagemas.
El mes de febrer inaugura la seva primera exposició individual al cafè Els Quatre Gats
Cap el mes de setembre viatge per primer cop a París, on coneix al seu primer marxant en Pere Mañach i el galerista Berthe Weill.
- 1901** Es torna a establir a Madrid
El 17 de febrer es suïcida a París Ramon Casagemas, en presència de Manolo Hugué.
El mes de juny presenta a la Sala Parés de Barcelona una exposició conjunta amb Ramon Casas
Viatja per segona vegada a París i fa la seva primera exposició a la Galerie Vollard, al costat de Francisco Iturrino.
Aquest mateix any, potser arrel de la forta impressió que li va causar la mort de Casagemas, inicia la seva època blava
- 1904** L'abril es tresllada definitivament a París. Poc temps després coneix la que serà la seva primera companya, Fernande Olivier.
- 1905** Picasso inicia l'època rosa
- 1906** Coneix Hneri Matisse
A la primavera fa una estada a Gòsol (Berguedà)
- 1907** Pinta *Les senyorettes d'Avignon*.
Coneix Daniel-Henri Kahnweiler, el seu segon marxant, que també ho serà de Manolo Hugué.
A la tardor coneix Georges Braque

- 1908** Picasso i Braque creen el Cubisme, que desenvoluparan plenament fins el 1914
- 1909** Trobada a Céret amb Manolo Hugué i Frank Burty Haviland
Al juny, nova estada a Horta de Sant Joan
- 1911** Nova trobada a Céret amb Manolo Hugué, on també anirà, a partir de l'agost, Georges Braque
- 1912** Nova estada a Céret i primeres composicions en collage
- 1913** Mort del seu pare
- 1914** Fixa la seva residència a Avinyó.
Inici de la II Guerra Mundial
A la tardor torna a París
- 1917** Coneix a Serge Diaghilev, director dels Ballets Russo, amb els quals comença a col·laborar en el ballet *Parade*. Arrel d'aquesta relació coneix a Olga Kokhlova.
- 1918** Es casa amb Olga Kohlova el 12 de juliol
- 1919** Estrena amb els Ballets Rusos, *El sombrero de tres picos*, de Manuel de Falla, a Londres.
- 1920** Estrena a París de *Pulcinella*
- 1921** Neix el seu fill Paulo

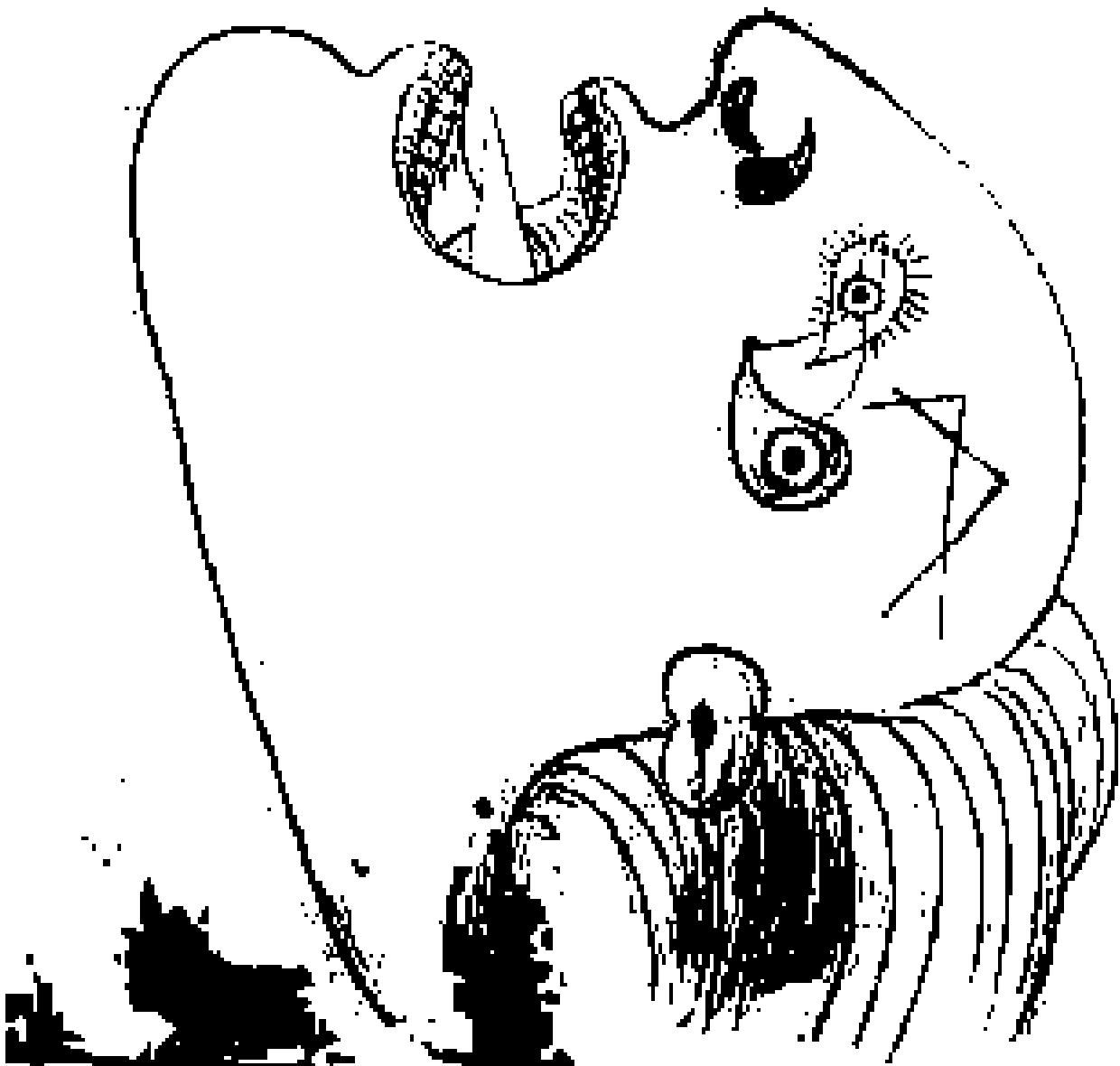
- 1924** Estrena a País el ballet *Mercur*
- 1925** Des d'aquesta data i fins el 1928 participa de manera indirecta, per amistat, en els manifestos surrealistes, tot i no formar part del moviment
- 1927** Inicia la seva relació amb Marie-Thérèse Walter, amb qui romandrà unit fins el 1936
- 1928** Comença a treballar amb l'escultor Juli González
- 1930** Adquireix el castell de Boisgeloup, on s'instal·larà el 1931
- 1935** Separació definitiva d'Olga Kokhlova.
Neix Maya, filla de Marie-Thérèse Walter
- 1936** Coneix Dora Maar, la fotògrafa relacionada amb el moviment surrealista
Esclata la Guerra Civil Espanyola
Nomenat director honorífic del Museo del Prado
- 1937** Rep l'encàrrec, del govern legítim d'Espanya, de pintar un mural per al Pavelló de la República Espanyola de la Exposició Internacional de París.
- El bombardeig de Guernika, li provoca una forta impressió i decideix pintar el mural com una denúncia de la barbàrie. Neix en poc temps el *Guernika*.
- 1939** Mor la seva mare, Maria Picasso
S'instal·la amb Dora Maar i Jaume Sabartés a Royan
- 1941** Escriv *El desig agafat per la cua*, la seva primera obra teatral

- 1943** Coneix la seva nova companya Françoise Gilot
- 1944** S'afilia al Partit Comunista francès
- 1947** Neix Claude, de Françoise Gilot
- 1948** Primeres ceràmiques a Vallauris (Provença)
- 1949** Neix la seva filla Paloma
- 1953** Coneix Jacqueline Roque i poc temps després es separa de Françoise.
- 1955** Mor Olga Kokhlova
S'estableix a Cannes amb Jacqueline, a la vil·la *La Californie*, adquirida poc temps abans
- 1957** Pinta *Las Meninas*
- 1960** Creació del Museu Picasso de Barcelona
- 1961** Es casa a Vallauris amb Jacqueline
- 1962** Comença a treballar el gravat, que desenvoluparà al llarg de deu anys.
- 1963** El 9 de març obre les seves portes al públic el Museu Picasso de Barcelona.
- 1968** Picasso dóna al Museu Picasso de Barcelona la sèrie de *Las Meninas*, com a homenatge al seu amic Jaume Sabartés, mort el 9 de març d'aquest any.

- 1970** Picasso dona al Museu tota la seva obra conservada a la casa familiar, que la seva mare havia custodiat fins a la seva mort
- 1973** Picasso mor a Notra-Dame-de Vie, a Mougins, el dia 8 d'abril. És enterrat dos dies després al seu castell de Vauvernagues

ESBOSSOS DEL GUERNIKA

31

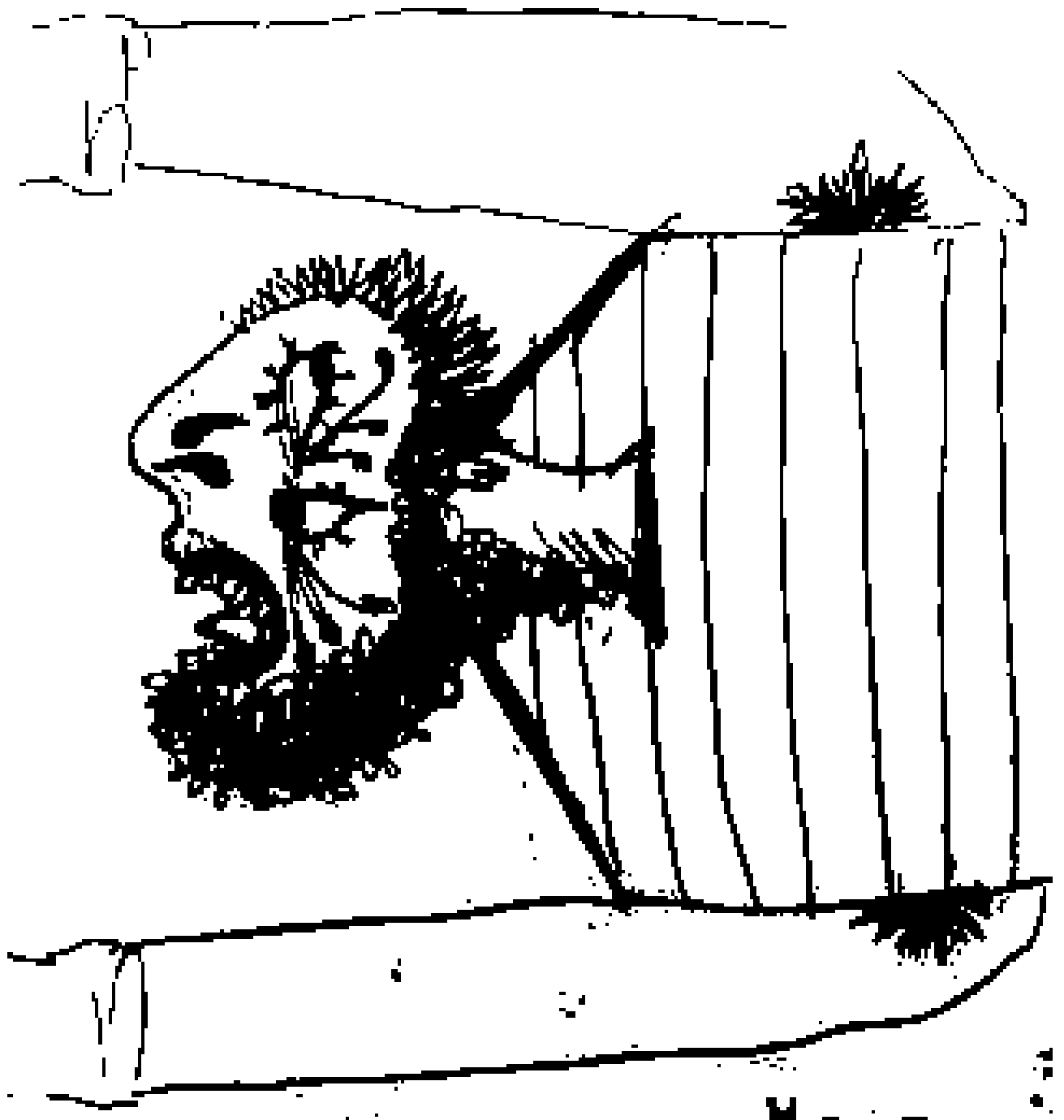

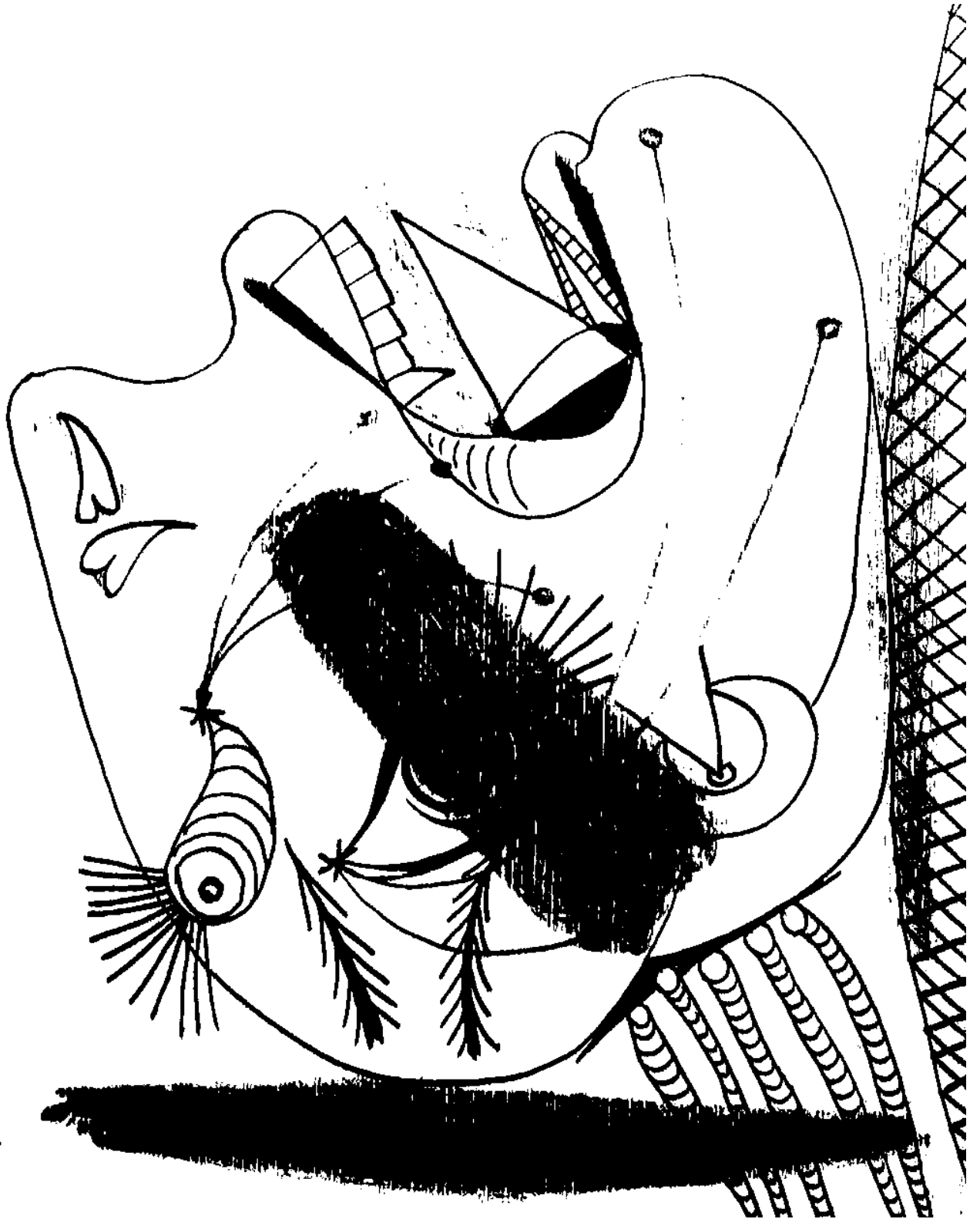

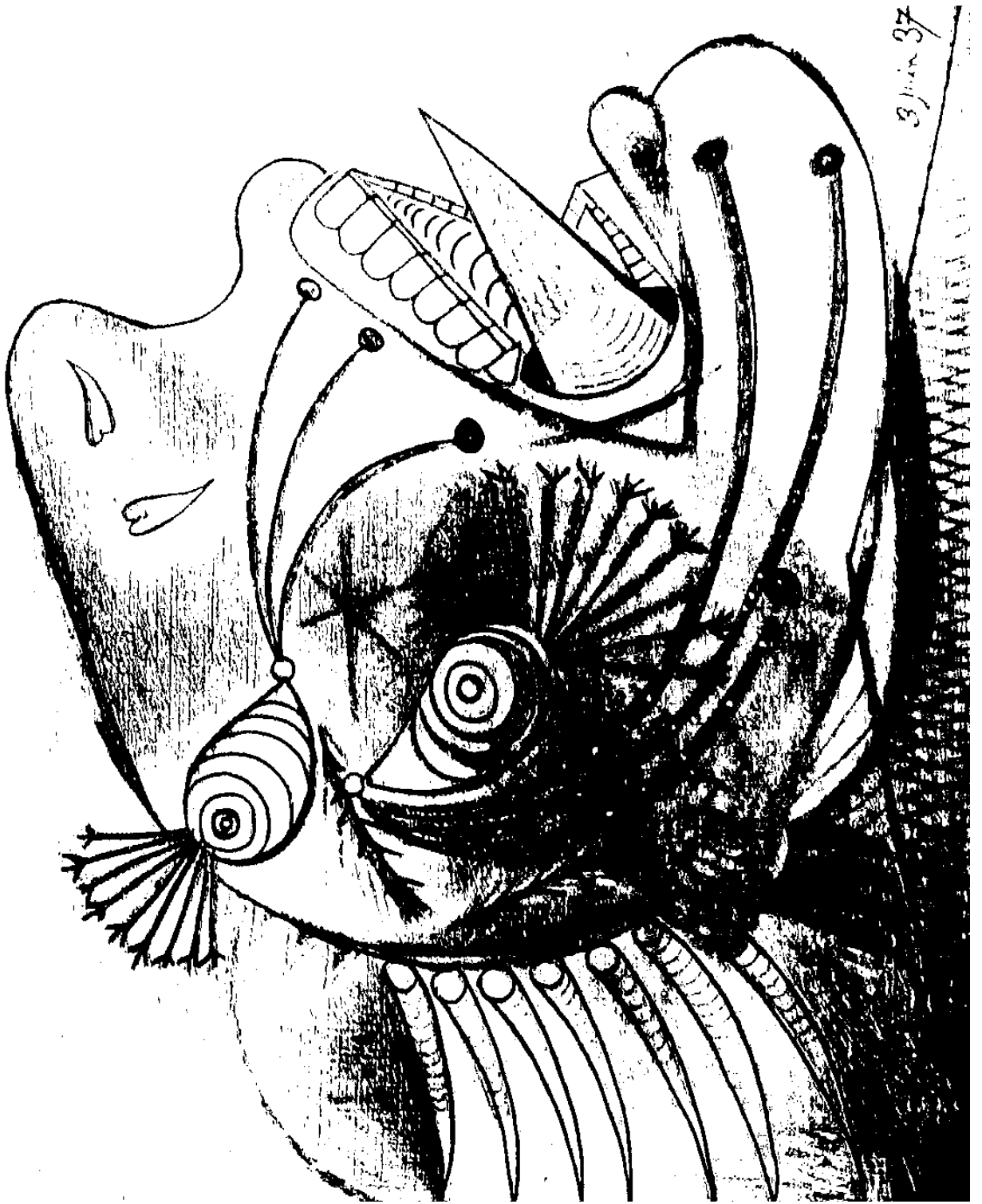

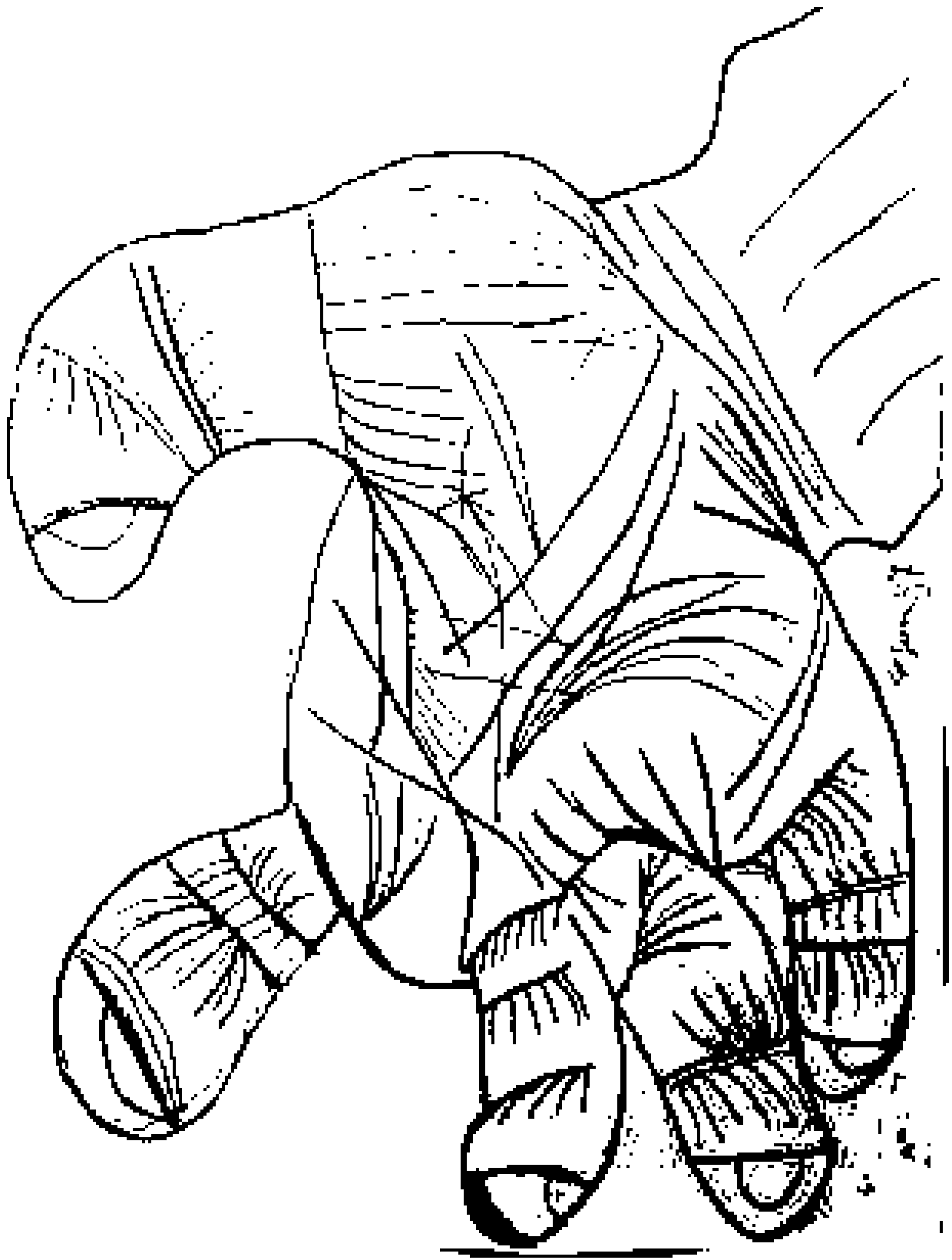
Page 1

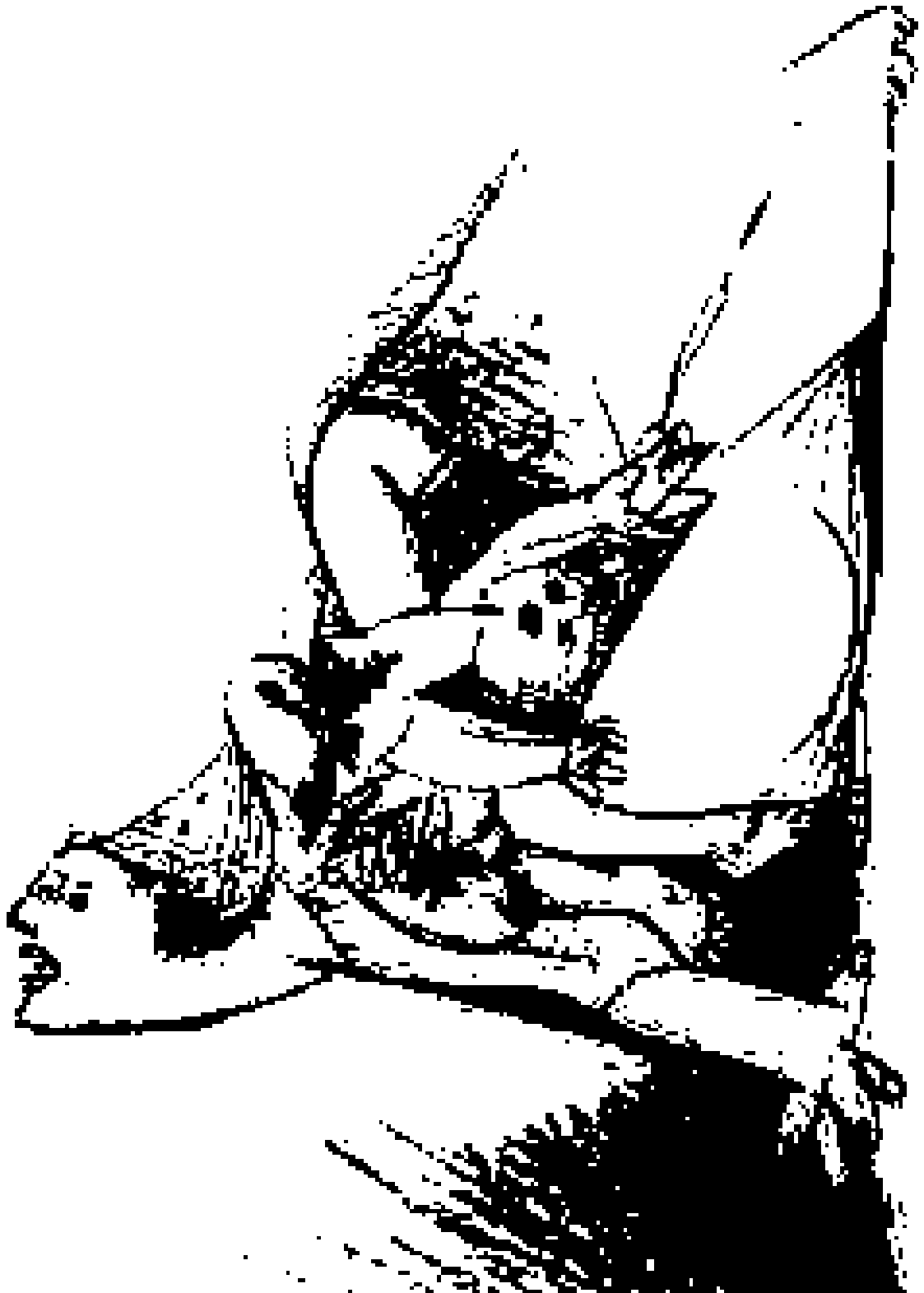

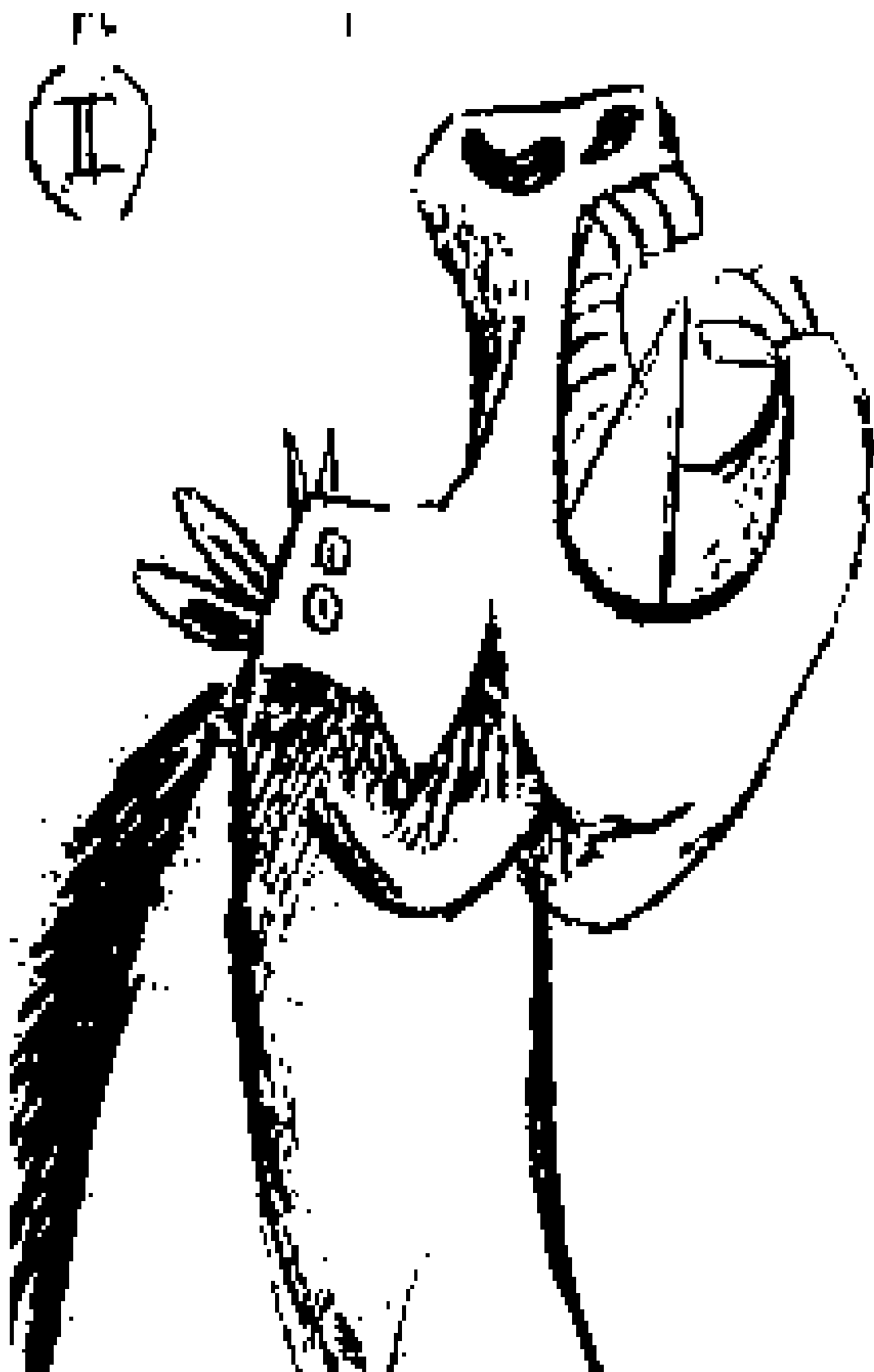

no mai 7

